

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 962340/8

בבית הדין הרבני האזורי אשקלון

לפני כבוד הדיינים:

הרב ישי בוכריס, הרב שמעון לביא, הרב דניאל כץ

המבקש: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד עזריה אור)

נגד

המבקשת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד איילת קריספל)

הנדון: בקשה מוסכמת לאי-קיום הסדרי שהות

פסק דין

בפני בית הדין תביעה להסדרת הסדרי שהות בין ההורים.

הצדדים נישאו בשנת 2008, ולהם בן אחד.

הצדדים הגישו הסכם גירושין ובו עוגנו כל העניינים שבין הצדדים כולל משמורת הילד, הסדרי ראייה ומזונות הילד כולל מדור.

התקיים דיון מקיף בכל העניינים שבין הצדדים ובעיקר בעניין הסדרי הראייה של האב.

האב פתח גם תיק להחזקת ילדים, אולם בפועל הוא נסגר בשל העובדה כי כל העניינים כולל עניין החזקת הילדים נידונו במסגרת התיק לאישור הסכם הגירושין.

גם התסקיר שביה"ד ביקש מרשויות הרווחה נמצא בתיק לאישור ההסכם.

לאחר שהתגרשו הצדדים הוגשה תביעה נוספת על ידי האשה ובמסגרת תביעה זו התבקש התסקיר כאמור לעיל והוכרעו ענייני המשמורת והסדרי הראייה.

בפועל האב לא קיים את הסדרי הראייה, לטענתו הדבר היה בשל התנהלות האשה, כמו מעבר דירה וניהול חיי זוגיות עם אדם אלים הגורם לו לחשוש מאוד ממפגשים עם הבן בקרבת מקום אליו.

ישיבות מספר התקיימו בבית הדין על מנת להסדיר את המפגשים בין האב לבין הבן.

בתאריך ז' במרחשוון תשע"ו (20.10.2015) התקיימה ישיבה ארוכה במספר עניינים שבין הצדדים כולל עניין הסדרת המפגשים.

בהחלטה קבע ביה"ד הסדרי ראייה מעודכנים שלא כפי המופיע בהסכם הגירושין.

בפועל, האב לא פגש את הילד, לא עמד בהסדרי הראייה ומפגשים בין האב לבין הבן לא התקיימו כלל בשל טענות שונות של האב ועיקרם שהמניעה למפגשים נובעת מהתנהלות האם.

בתאריך כ"ט באדר א' תשע"ו (9.3.2016) התקיימה ישיבה ארוכה מאוד שענייני הסדרי הראייה היו המרכיב המרכזי והעיקרי בה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

במהלך הישיבה ניסה ביה"ד למצוא הסדרים יצירתיים מאוד על מנת לאפשר את המפגשים בין האב לבין הבן, אולם בפועל כל האפשרויות נפסלו על ידי הצדדים.

בסוף הישיבה הודיע האב כי במצב הזה הוא אינו מוכן לפגוש את בנו, והאם אף היא הודיעה לביה"ד כי היא מבקשת לסגור את התיק ולמחוק את התביעה להסדרת הסדרי ראייה, ולדבריה כיוון שיש הסכמה בין הצדדים וכיוון שהאם היא שעתרה לביה"ד והיא שמבקשת למחוק את העתירה, הרי שביה"ד אמור לקבל את עמדות הצדדים.

השאלה הטעונה בירור היא, האם הסכמת שני הצדדים ובעיקר בקשת העותרת למחוק את התביעה מחייבת את ביה"ד, או שביה"ד רשאי שלא להיעתר לבקשה זו.

דיון והכרעה

ביה"ד אינו מקבל עמדה זו. להלן הנימוקים.

הסדרי הראייה – חובת ההורים

אין ספק שהמפגשים שבין האב לבין ילדיו אינם מזכויותיו שלו, אלא מהווים חלק מהחובה שלו כלפי בנו.

המפגשים הללו גם אינם מזכויותיה של האם.

זכויות הילד הם שמונחות על שולחן ביה"ד.

עיקרון זה נמצא ברבים מן הפוסקים הראשונים והאחרונים וכדוגמה קטנה המסכמת עניין זה נביא מדברי הרה"ג הרב שפירא בפסק דין מהמאגר המקוון פס"ד י"ח:

"ויש לומר דגם הסדרי הראייה בין האב לילדיו הנמצאים במשמורת האם או בין האם לילדיה הנמצאים במשמורת האב הינם מטעם זה של טובת הילדים, ורמז לדבר מצינו בדברי הכ"מ בה' אישות פכ"א הי"ז שהבאנו לעיל, שכתב בביאור שיטת הרמב"ם, שהחינוך המוטל על האב לפני היות בנו בן שש, יכול לעשותו ולחנכו לפעמים לכשיבוא אצלו, ולפי"ז עצם הסדרי הראייה הינם לצורך חינוכו של הבן וכן לצורך הקשר בין ההורה שאינו משמורן לילדו וכמו ששנינו בעירובין פ"ב א' "בצוותא דאימיה ניחא ליה", היינו שעצם היותו במחיצת אמו נוח לו. הכי נמי הקשרים בין האב והאם כשאנינם משמורנים עם ילדם, הינה תנאי הכרחי לגידולו הנורמלי (עד כמה שאפשר) של הילד.

ולפיכך קיום הסדרי הראייה הינם בראש ובראשונה לצורך מילוי צרכיהם של הילדים, אף שאין ספק שזהו רצון טבעי של ההורה, וכל אב ואם נורמלים אינם יכולים לעמוד במצב של ניתוק הקשר מילדיהם, אבל עכ"פ הסדרי הראייה אינם זכותם של ההורים אלא חובתם ונקבעת לפי טובת הילד.

ונראה דקיום הסדרי ראייה בין אב לבנו הוא כדי שיקיים חובותיו כלפי בנו וכמו ששנינו בקידושין כ"ט א' לגבי חובות האב, ומאחר שחייב האב ללמד בנו תורה וכן אומנות אינו יכול לעשות כן אלא כשהבן נמצא במשמורת האב וכסברת הראב"ד בה' אישות שהבאנו לעיל, אך במקום שדברים אלו יכולים להתקיים גם ללא משמורת, אין ספק שהסדרי הראייה נעשים לצורך קיום חובות האב כלפי בנו.

ועיין בתשובת המהרשד"ם בח' אהע"ז ס' קכ"ג שנשאל על אם שרצונה לעזוב מקום מגוריה בזמן הנישואים, מקום בו גרה משפחתו של האב,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ורוצה לקחת את בתה עמה, בהסתמך על הדין שהבת אצל האם וכתב שם המהרשד"ם להוכיח באריכות, דהך דינא שהבת אצל האם אינו דין מוחלט, ותלוי בזה שהאב או קרוביו יוכלו להיות בקשר עם הבת ולדאוג לכל צרכיה המוטלים עליהם. והוכיח הדבר מסברת הכ"מ שהבאנו לעיל, שדוקא משום שהאב יכול לקיים חלקו בחינוך הבן בעת ביקוריו את הבן, להכי מוקמינן לבן בחזקת אמו עד גיל שש, הא לאו הכי היינו קובעים משמורתו ביד האב וכדעת הראב"ד. ועיין היטב בתשובתו שמוכח מדבריו שטובת הבת מתקיימת בתרתי שמתגוררת אצל אמה ושבני משפחת האב מפקחים על כל צרכיה, ולכן כתב שאם האם רוצה לחזור לעיר ממנה הגיעה, אין לה זכות ליטול את בתה עמה אלא תישאר עם משפחת האב.

ועיין עוד בשו"ת מהר"ם אלשיך סימן ל"ח, שפשיטא ליה שבבן הגדול משש שנים ורוצה להיות עם אמו שמענין ליה, דזוהי טובתו שיהא אצל אמו ולא מקבלים תביעת האב ומשפחתו שיהיה עמם. והנה למש"כ כל מערכת היחסים שבין הילדים להוריהם דהיינו המשמורת ובמקביל לה הסדרי הראייה, צריכים להיעשות באופן שהילדים יוכלו להפיק את התועלת הגדולה ביותר מקשריהם עם שני ההורים, וכיון שענין זה של משמורת והסדרי ראייה הוא זכותם של הילדים ולא זכות ההורים אלא חובתם, יש לקבוע המשמורת והסדרי הראייה באופן שיהיה הטוב ביותר לילדים."

יוצא אפוא שאין זו זכות ההורים לוותר על המפגשים שבין האב לבין הילדים גם אם באה בהסכמת שניהם.

לא רק ההלכה רואה בהסדרי הראייה חובה של ההורים כלפי ילדיהם, אלא גם החוק:

חוק הכשרות והאפוטרופסות קובע את תפקידי ההורים כך:

"תפקידי ההורים

15. אפוטרופסות ההורים כוללת את החובה והזכות לדאוג לצרכי הקטין, לרבות חינוכו, לימודיו, הכשרתו לעבודה ולמשלה-יד ועבודתו, וכן שמירת נכסיו, ניהולם ופיתוחם; וצמודה לה הרשות להחזיק בקטין ולקבוע את מקום מגוריו, והסמכות לייצגו...

קנה מידה לחובת ההורים

17. באפוטרופסותם לקטין חייבים ההורים לנהוג לטובת הקטין כדרך שהורים מסורים היו נוהגים בנסיבות הענין."

ברור שהורים המבינים היטב את תפקידם רואים בחובה הזו גם זכות גדולה וכעין זה הסיקה גם כב' השופטת עליסה מילר תמ"ש (ת"א) 35431-06-11 ר.ג.נ' נ.ח.:

"קיום הסדרי ראייה, זכות או חובה המה ?

1. מוסיף וטוען האב, כי קיום הסדרי הראייה בין אב לילדו הקטין הם בגדר זכות שעומדת להורה ולא חובה, תוך שהוא מסתמך על פסק דינה של כב' השופטת גליק בתמ"ש 3426/02; [פורסם בנבו] אולם, נסיבות פסק הדין שונות (נידון תוקפו של סעיף סנקציה כספי בהסכם), ויש לבחון כל מקרה לגופו.

לדידי, בחינת הוראות חוק הכשרות המשפטית מובילה למסקנה, כי לצד הזכות לקיום הסדרי ראייה קמה גם החובה לקיימם.

2. סעיף 14 לחוק הכשרות המשפטית קובע:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

”מעמד ההורים

ההורים הם האפוטרופוסים הטבעיים של ילדיהם הקטינים”.

היינו, שני ההורים כאחד ממלאים תפקיד של אפוטרופוס לקטין בלי קשר למי מהם הוא המשמורן בקטין.

3. חובת הורה כאפוטרופוס מפורטת [בסעיף 15 לחוק הכשרות המשפטית](#), אשר זה לשונו:

”אפוטרופוסות ההורים כוללת את החובה והזכות לדאוג לצרכי הקטין, לרבות חינוכו, לימודיו, הכשרתו לעבודה ולמשלח-יד ועבודתו, וכן שמירת נכסיו, ניהולם ופיתוחם; וצמודה לה הרשות להחזיק בקטין ולקבוע את מקום מגוריו, והסמכות לייצגו”.

גם סעיף 17 לחוק הכשרות המשפטית, קובע:

”באפוטרופוסותם לקטין חייבים ההורים לנהוג לטובת הקטין כדרך שהורים מסורים היו נוהגים בנסיבות הענין”.

4. לכן, כל עוד הורה, הוא האפוטרופוס הטבעי של ילדו, הוא נושא בחובה הקבועה [בסעיף 15 ובסעיף 17 לחוק הכשרות המשפטית](#), לדאוג לצורכי הילד, ללא קשר לקיומו של קשר הנישואין.

ראה גם ת”א 1016/88 אמין נ’ אמין (פורסם בנבו):

”העולה מהמקובץ הוא כי חובת הטיפול המסור וחובת טיפוח ההורה את ילדו אינן חובות מוסריות בלבד ואינן מסתיימות בסיפוק הצרכים החומרניים של הקטין. חובה זו שהיא כאמור חובה משפטית כוללת בתוכה גם את החובה לגלות יחס ורגש כלפי הילדים להפגין אכפתיות והתעניינות ולו המינימאלית”.

5. גם [חוק העונשין](#), תשל”ז-1977, מטיל על הורה חובות לגבי גידול ילדיו, וקובע [בסעיף 323](#):

”הורה או מי שעליו האחריות לקטין בן ביתו, חובה עליו לספק לו את צרכי מחייתו, לדאוג לבריאותו ולמנוע התעללות בו, חבלה בגופו או פגיעה אחרת בשלומו ובבריאותו, ויראוהו כמי שגרם לתוצאות שבאו על חייו או על בריאותו של הקטין מחמת שלא קיים את חובתו האמורה”.

תפקיד ביה”ד כאביהם של יתומים לדאוג לצרכי הילדים ובעיקר במקרים שהתכתשויות בין ההורים מסמאה את עיניהם והם מוכנים במסגרת המלחמה ביניהם להשתמש בילד ככלי ניגוח האחד כלפי זולתו.

תקנות הדיון מאפשרות לבית הדין שלא להיעתר לבקשה למחיקת תביעה אף אם היא באה משני הצדדים גם יחד, עיין תקנה ע”ח לתקנות הדיון:

”ביטול תביעה

עח. (1) בעל-דין הרוצה לבטל, בכל שלב משלבי הדיון, תביעה או בקשה שהוגשה על-ידו – יגיש בקשה בכתב לכך לבית-הדין שלפניו הוגשה התביעה או הבקשה...

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

(6) ההחלטה אם לקבל את הבקשה, כאמור, או לדחותה מסורה לשיקול-דעתו של בית-הדין.

(7) בהחליטו בעניין הבקשה יחליט בית-הדין גם בדבר ההוצאות אשר נגרמו עקב התביעה או הבקשה, ועקב הבקשה – לביטולה.

(8) החליט בית-הדין שלא להיעתר לבקשה, רשאי בית-הדין לפסוק בהתאם לחומר שבתיק או לתת הוראה אחרת בדבר המשך הדיון.

משמעות תקנה זו, שביה"ד י שקול את כל השיקולים הנצרכים בכואו להחליט על מחיקת התביעה. מובן שבדרך כלל כאשר העותר הוא המבקש למחקה, תענה בקשתו בחיוב, אולם כאשר יש מקרה שבו יש נפגע אחר, ביה"ד רשאי לפי תקנות הדיון שלא להעתר לבקשה זו.

סוף דבר

ביה"ד אינו מקבל את בקשת הצדדים למחוק את התביעה.

לגופו של עניין ביה"ד קובע בזה את הסדרי הראייה הזמניים, יהיו כדלקמן:

בימי רביעי בשבוע יקח האב את הבן מהמסגרת החינוכית בקרית גת וישיב אותו לבית האשה ב[...] בסיום המפגש.

בימי שישי אחת לשבועיים יקח האב את הבן אליו כשעתיים לפני השבת וישיבו כשעתיים לאחר צאתה.

הנימוקים להסדרים

הצדדים היו חלוקים בדעתם בעניין מקום המפגשים.

האב ביקש שהאם תביא את הבן לקרית גת והוא יחזיר אותו לקרית גת. האם טענה שמקום מגורי הילד הוא מקום המפגש שממנו יקח האב את הבן ולשם ידאג להשיבו.

כיוון שבימי רביעי הבן נמצא במסגרת חינוכית המחלוקת בין הצדדים נותרה רק בעניין השבת הבן.

ביה"ד סבור שהמטלה הזו מוטלת על האב.

אין ספק שהסדרי הראייה הם מחובתו של האב ועל כן מוטל עליו לדאוג למפגשים.

יתר על כן בהסכם הגירושין הסכימו הצדדים שאם האם תעתיק את מקום מגוריה למקום אחר שאינו מרוחק מ-60 ק"מ מקרית גת מוטל על האב להגיע אל הבן ולהשיבו.

אין ספק אם כן שהעובדה כי האשה העתיקה את מקום מגוריה מקרית גת ל[...] אינה מהווה עילה להטלת הבאת הבן על האשה.

ביה"ד מבהיר בזה שכל הפרה מצד מי מן הצדדים תגרור קנס של 500 ₪ על כל הפרה.

יש להמציא הוכחה במסרון או בכתב להפרת הסדרי הראייה.

ניתן לפרסם בהשמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום כ"ה בניסן התשע"ו (03/05/2016).

הרב דניאל כץ

הרב שמעון לביא

הרב ישי בוכריס